

O poverjanji prič v prestopnih rečeh.

(Dalje in konec.)

K prvemu ogovorjenih pogojev izpregovorimo sedaj še to-le. Vsekakor mora inicijativa biti v obdolženci, ne v sodniku. In znano je, da se naši obdolženci najrajši sami silijo k prisegi, da se živahno oglašajo zaradi zaprisege prič, če utegne govoriti priča njim na kvar, da jim je pa prisega deveta briga pri pričah, o katerih menijo, da so „njih“ priče. Drugače razmotriva razmere sodnik. Kolikrat se obdolženec moti, češ, da govoreča priča krivdo prši, a v istini in po pravniških razmerah ga pokopuje. Ali ne pritrdi vsakedor, da sta tudi pri tem pogoji merodavna le konkretni slučaj in rabsodnost sodnikova glede obligatorne (!) zaprisege prič? No, to je gotovo pri razmotrivanem pogoji, da sodniku ni treba povpraševati obdolženca, zahteva li, da zapriseže priče; še-le potem, če uvideva, da je podan slučaj obligatorne zaprisege na vse strani, onda lahko opozori obdolženca, hoče li zahtevati navedene formalnosti. Tedaj se pa vpraša, je li treba te eventualitete kaj omenjati v zapisniku? Po zgoraj označenem navodilu ne, ker v zapisnik spada le vzrok opuščene zaprisege; tedaj torej, kedar so podani vsi pogoji obligatorne zaprisege, moralo bi biti zapisano v zapisniku, da je obdolženec sosebno zahteval zaprisege, a da se priča vender ni zaprisežena zaslišala. Kakó je ona sosebna zahteva nastala: izvira li iz prsij obdolženčevih, ali pa iz rabsodnosti sodnikove, to ni, da bi bilo v zapisniku.

Ta, le v kratkem razmotreni pogoj bi imenovali nekako subjektiven pogoj, tako subjektiven, da je zavisen zgol od volje obdolženčeve poleg mnenja sodnikovega, kakeršno si je napravil o konkretnem slučaju. Gledé na to lastnost pogoja, zdi se nam, da pride zadnji v poštev, rekše, da se je nam ozirati nanj še-le potem, če so dani vsi drugi pogoji obligatorne prisega.

V poslednjem stavku perijode se navaja v § 453. kaz. pr. reda drugi bistveni pogoj obligatorni prisegi, ki meri na določbo v §-u 247. ali natančneje v §-u 170. št. 1 do 6 kaz. pr. r. Sestanek tukaj omenjenih ovir presoja je sodniku iz svoje inicijative in *ex officio*, ne še-le, ko ga opozori obtoženec. Obtožitelj gledé na to, da v § 453. kaz. pr. r. ni čisto nič imenovan, pri tem nima besede razun v slučaji, omenjenem gori pod šte. 2. A gotovo je, da sodnik ne bode gluh za potrebne dejanske podatke, ki zavirajo prisego, če mu itak niso znane po osebah in odnošajih.

Koliko svobodo v šesterih slučajih izključene prisege podaje zakon sodniku, in kako subjektivna so lahko mnenja o tem, je li podan ta ali oni slučaj, tega nam ni treba razpravljati. Komplikacij je lahko jezero! Kazuistično naj se omeni to-le. Besede zakonove gotovo določajo ne zapriseči tedaj, kedar je jeden obdolženec bil hudodelec, drugi pa prestopnik, — a vender nahajamo tolikokrat, da pri kolegijalnih sodiščih zaprisegajo sovdeležene prestopnike kot priče, ker si jih je pravnik pridržal za okrajno sodišče; pri jedva 14-letnih pričah bi se moralo iskati krstnega lista in skoraj neokreten se nam vidi sodnik, ki bi rekel, da po posebnih razmerah je postal s 15. rojstnim dnevom vsak otrok tak, da mu ni zadržka po točki 5. §-a 170. kaz. pr. r.

Gredoč ponavljamo, da uprav omenjeni zadržki štejejo med tiste bistvene formalnosti, katerih je omeniti v zapisniku, razume se, le tedaj, če je po konkretnem slučaji sploh bilo razmišljevali o zaprisežbi prič.

Vrhovnega vodila, ki izpodbija vselej prisežno formalnost, pa ne smemo prezreti, in to je princip, ki po § 447. kaz. pr. r. velja tudi v prestopni pravdi, da je namreč smeti opustiti zaprisežbo, če sta obtožitelj in obtoženec zadovoljna s tem, (§ 247. kaz. pr. r. i. f.); če je torej v zapisniku opomba, da so se tako zjedini le stranke, ne more biti več govora o obligatorni prisegi prič. Da je pa te opombe treba le tedaj, kedar so dani pogoji obligatorne zaprisege, to zahteva logika §-a 453. kaz. pr. r.

Denimo, da smo sedaj obrobili nekako statično naš predmet, in preidimo k dinamiki začrtanih načel.

Kazensko-pravdni red razlikuje ničnost izustila prič in ničnost prisege prič (§§ 151, 152 pa 170 kaz. pr. r.). Ta razlika razodeva se po stvari sami in ni je nam tukaj razpravljati.

Obojna ničnost pa ima jednako moč v velikih kazenskih pravnih (§ 281 št. 3 in 344, št. 4 kaz. pr. r., kjer najdeš citovan tudi § 247 kaz. pr. r.). V malih so tudi naštetni ničnostni razlogi in tu nahajaš obe omenjeni ničnosti, torej takrat, kedar sodnik greši proti zadržkom pri zaslišanji, oziroma pri zaprisegi prič — in ta nas tukaj zanima —; zaman pa iščeš §-a 453 kaz. pr. r. v §-u 468. kaz. pr. r. Pozitivni del formalnosti gledé zaprisege ni prišel pod sankcijo ničnosti in to si moremo razlagati le iz uže naglašanege pravila, da v prestopnih pravnih ni zaprisegati prič.

Ta, na pozitivnih tleh najdeni razlog pa ima tudi naravno svojo podlogo v tem, da prestopne pravde zahtevajo večinoma nemudne rešitve, da tekó gladko, brez nepotrebnih kontroverz in ničnostnih pridržkov, nadalje v tem, da je sodnikom soditi po svojem prepričanji, nezavisnem od zaprisežene izpovedi prič, slednjič v tem, da strankama ni treba ničesar bati se, če se je sodilo na podlogi nezapriseženih prič, ker celo stvar z istimi in drugimi dokazi lahko spravijo pred vzklicno sodišče. Zaprisežbe naj se vršijo sploh z nekako svečanostjo, ki se krati zlasti pri večjih okrajnih sodiščih zaradi premnogih in kratkih razprav (svečane zaprisežbe bi mnogokrat delj trajale, nego li razprava sama s sodbo vred), zaradi nemira v razpravah, kjer ni straž pred obravnavnico, zaradi nedostatnih priprav v tej sobi i. t. d. Tudi to bil je sovzrok, da je zakon sicer za omejene slučaje zahteval obligatorne zaprisege prič, ničnosti pa razpravi ni zagrozil, če je bil sodnik opustil zapriseči.

Pač pa se nahaja § 271 kaz. pr. r. med ničnostnimi razlogi in kedor hoče, lahko izvaja iz tega, da je razprava ničeva, če v zapisniku ni zaznamovano, ali se je kaka priča zaprisegla, mari se je opustila zaprisega in zakaj; logika zahteva, da teh opomenj v zapisniku ni treba, če na zaprisego v danem slučaji sploh ni bilo treba misliti. Da bi utemeljevalo ničnost v tem širšem pomenu to, ako v zapisniku ni opomnjeno, da se je roka podala, to ne more priti nikomur na um. Priporoča se pa vender, da je zapisnik točen na vse strani zato, ker se obdolženci pri vzklicnih obravnavah radi zatečejo k laži in skušajo celó izpodbijati zapisnikove zabeležke. Zapisniki pa, ki nastajajo med razpravo in v eventualnih diktatih pod vplivom javnosti, morajo pa vender vselej in povsod imeti popolno zaupanje.

Kar smo do sedaj govorili o zaprisežbi, velja za promisorno, kot redno zaprisežbo pri razpravah.

Do asertornih priseg privedô prestopne reči malokedaj, ker stranki, kateri se zjedinita v tem (§ 247 kaz. pr. r.), večinoma pozabita pred koncem razprave zahtevati zaprisege in če je ne zahteva nikedor, menimo, da ne more biti nikomur v izpodtiko, če zaprisege sploh bilo ni. Sicer je pa asertorna zaprisežba prav tako omejena, kako se uporablja, kakor promisorna, namreč po določbah §-a 453. kaz. pr. r., o katerih smo gori podrobneje razpravljali.

Ker za prestopke ni nikakega pripravljavnega procesa in ker ovadbe nimajo stroge oblike obtožnic, bodi da so priposlane od žandarmov, političnih in vojaških oblastev, zasebnikov, bodi da so vsprejete na zapisnik pri sodiščih, — ker torej ni predloga o tem, katere priče naj se zaslišijo in ker glavna obravnava še-le počasi podaje sliko kazenskega prigodka, dá se malokedaj ločiti, koliko se je sodnik posluževal svoje diskrecijonarne pravice. V teh slučajih je zaprisegovati asertorno (§ 254 kaz. pr. r.); naravno se torej uže zopet skrči krog obligatornih priseg v prestopnih rečeh, kajti to, kar smo gori povedali o takem načinu zaprisežbe, velja pred vsem za svedočbe, ki so prišle na vrsto vsled diskrecijonarne moči sodnikove in težko se kedo najde, ki ni bil pri razpravi, a bi mogel presoditi, ali bi se ta ali ona priča bila morala zapriseči ali ne.

Zberimo v tem kratkem spisu raztresene, nekajkrat le označene misli o poverjanji prič v prestopnem postopanju in pokažimo še na ponavljano pravilo, na navedeno kôpo pogojev zaprisege, na nasledke kake zamude gledé prisege in na to, da gre za takozvano bagatelno kazensko postopanje: onda pridemo do zaključka, da je opravičeno, če ima jedinoosobni sodnik z zakonom vred, rekli bi, nekako mržnjo proti obilici priseganja.

Potrebno se nam pa zdi dodati, da s tem spisom nikakor nismo zastavili peresa za površno kazensko razpravo pri okrajnih sodiščih, in izkušen pa previden kazenski sodnik bode se po narodovi naobrazbi in po uspehih svojih sodeb, po materijalni njih vrednosti ravnal, ko mu bode zopet treba odločiti se, po kakem načinu naj si poveri priče, da mu dotična izustila zanesljivo služijo v razsodbo.

K dobitkovini od žag.

V „Slov. Pravniku“ let. št. 6. priobčena je odločba z dne 21. decembra 1889, št. 4212, s katero upravno sodišče izreka načelo, da so dobitkovine proste tiste žage, koder posestnik obdeluje samo le surovino iz svojih gozdov največ za svojo rabo in s pomočjo svoje družine.

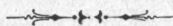
Z drugo odločbo z istega dne t. j. 21. decembra 1889 pa je upravno sodišče odbilo pritožbo, naperjeno proti propisani dobitkovini. Stvar bila je v tem slučaju ta, da posestnik troje celó preprostih žag, katere delajo le nekaj časa v letu, podelaval je na teh žagah poleg lesa, ki ga je dobival iz svojega gozda, tudi še tujo surovino v deske i. t. d. ter tako podelano leseno blago spečaval drugam. Smatrati je vsekakor, da to opravilo donaša dobička in da je gotovo dobitkovini podvrženo. To, zaradi česar se v prvem slučaju ni nahajala dolžnost dobitkovine, ni veljalo tudi tu, ker je pritoževatelj na svojih žagah podelaval tudi tuji les. Ta obrat kaže se torej kot samosvoj, izven poljedelstva pritoževalčevega stoječ obrtni obrat, ker je o poljedelskem obrtu kot postranskem opravilu poljedelca-davkoplačavca govoriti moči gotovo le tedaj, kedar se podelava zgol le tvarina, dobljena iz svojega poljedelstva.

Ako primerjamo ti dve odločbi, pokažejo se nam nastopna načela za dobitkovino, ki jo je plačati od obrata z žagami. Žage, na katerih posestnik podelava zgol les iz svojih gozdov, so dobitkovine proste, in sicer tudi tedaj, ako posestnik prodaja zrezano blago. Tudi je vse jedno, ali dotični obrat spada pod obrtni red; ne smé pa obseg žagarstva biti tolikšen, da izgubi značaj postranskega obrta, postranskega v primeri k pravemu glavnemu gospodarstvu posestnika žage. Od takih žag pa, na katerih se reže tudi les iz tujih gozdov, plačevati je dobitkovino. Prav tako tudi od žagarstva, kateremu zaradi njegovega obsega ni moči pripisovati več značaja poljedelskega postranskega opravila. Tako so n. pr. dolžne dobitkovino žage, na katerih velik gozdni posestnik reže les iz svojih gozdov, da s prodajanjem lesenega blaga napravi kupčijo, ker tu je prodajanje zrezanega blaga pravo, dobiček donašajoče opravilo, ker se tu žagarstvo

kaže kot samosvoje podjetje, a ne kot poljedelsko, postransko opravilo, katero naj bi le olajšavalo in podpiralo gospodarstvo posestnikovo.

Ta zadnja misel seveda ni prav trdna, ker dolžnost, plačevati dobitkovino, ali oproščenje od nje ne zavisi od tega, kolikšen je obrat. Kedor prodaja surovino, katero je sam proizvel, temu ni treba plačevati nikake dobitkovine. Ker upravno sodišče oznamenja deske i. t. d. za surove proizvode, onda je oproščen od dobitkovine tist, kateri take proizvode prireja od lesa iz svojega gozda, in sicer tudi tedaj, ako te proizvode na veliko prodaja. Takó je čisto pravilno sodilo upravno sodišče v določbi z dne 20. decembra 1881, št. 2123 glede prodajanja mleka na veliko. Ne vemo, zakaj bi se takisto ne sodilo veljavno tudi za druge surovine, rekše les in leseno robo.

Naposled omenjamo še, da se razpis fin. minist. z dne 28. oktobra 1873, št. 27466 bavi z vprašanjem o plačevanju dobitkovine od žag, določujoč, da so dobitkovino dolžne žage, katere podelavajo surovo lesovino iz gozdov, posestniku lastnih v trgovsko blago, zato ker so po veljavnih propisih dobitkovine prosta samo tista poljedelska podjetja, katera proizvajajo in prodajajo surove proizvode; k le-tém spada pač les, ki je dobljen po gozdarstvu in določen, da se požgé ali v oglje priredi, potem spada sem proizvajanje hlodov, kateri se dajo še naprej obdelati; ne spadajo pa semkaj tisti proizvodi, kateri se dobivajo iz navedene surovine po mehničnem ali kemičnem potu, in katere je zategadelj tudi smatrati za industrijske proizvode. Blago ki se zreže na žagah, in sicer deske, letve, podboji i. t. d., niso torej po smislu tega fin. min. razpisa več surova tvarina ali surov proizvod, ampak industrijski proizvod.

K slovenski pravni terminologiji.

II.*)

Rekli smo zadnjič, da nam hode terminologijsko gradivo pretehtati znanostno, predno se zbere in uredi v nameravano

*) Gl. „Slov. Pr.“ let. št. 9.

zbirko. Dotična znanost je pač še v povojih. Prof. Bogišič, ta klasični znalec tehnike in jezika v zakonodavstvu, sam priznava, da je vprašanje o jeziku v zakonodavstvu najtežavnejše, zato ker v obče ni bilo v teoriji še obdelano, še več, da je zakonodavska praktika sama zanemarila to vprašanje, ker si niti v svesti ni bila pomena njegovega. Kar velja o tehničnih izrazih v zakonodavstvu, to velja sploh za pravniški jezik in govor. Smoter je ta, da jezik, kateri rabi zakonodavcu oziroma pravniku, bodi tak, da ga umeje narod, da po njem pojmi to, kar se mu povedati hoče. Pravniški jezik mora biti torej narodov jezik. Težavno je pač, dosežati to. V pravniškem svetu hipoma dozore novi pojavi, nove uredbe. Da jim narod priskrbi točna značila sam iz svojega jezika, mora se z njimi poprej seznaniti in uvesti jih v svoje življenje. Konca temu, večkrat dolgotrajnemu procesu pa ne more čakati specialist. Brzo mora on novosti v življenje uvesti, torej dati jim izrazov iz jezika, v katerem posluje. To pa je jako težka naloga, s katero je združena velika odgovornost. Pomislimo, kako je moral biti težaven pričetek slovenskemu pravniškemu jeziku. Napočila je nam ustavna doba, kateri se je kot temelj razglasila enakopravnost jezikov v uradih. Vsi zakoni in drugi propisi naj se odslej priobčujejo tudi na slovenskem jeziku in le-ti, kakor tudi poprejšnji propisi izvršujejo naj se tako, da je razumno tudi Slovencu. Bilo je to epohalno iznenadenje, katero mora osupniti tudi velik in razvit narod. Od kodi kar hitro vzeti potrebnih izrazov? Bili smo brez svojega slovstva, bili smo skoraj brez jezikoslovja, bili smo celo brez preprostega jezikovega znanja, kajti niti skromno prvotno šolstvo ni dalo prilike, učiti se osnovnim pravilom domačega jezika. Vender pa je delovala na Dunaji komisija, katera nam je sestavila „juri-
dično-politično terminologijo“. To je delo, v naglici storjeno in akoprem so se okolo njega trudili tedanji najboljši slovenski jezikoslovci, bilo je vender le malo narodno in bolj mehanično delo, uže zato, ker je bilo slovensko jezikoslovje in znanje našega jezika samo po sebi na jako nizki stopinji. Pozneje prirejala je nove zakone in propise za slovenski jezik večjidel in skoraj samo roka jednega samega specialista. Pokojni Cigale, čigar poklic je bilo to prirejanje, bil si je v svesti svoje velike odgovornosti in imel dobro voljo ustvarjati pravniški jezik, ki bi iz-

hajal iz splošnega narodovega jezika. Ali vendar mnogi njegovi stvori niso rabni, niso se udomačili, ker so prisiljeni in niso po duhu narodovega jezika. Živeč neprestano v tujini, razdružil se je počasi z živo narodno govornico, zašel v jezikovne poskuse, kateri se niso ujemali s sodobno govornico in pisavo. Večkrat je tudi storila naglica, do je moral prirediti izraz, ki njemu samemu ni bil po godi. Poleg njega bilo je tudi drugim po potrebi ustanovljati pravniških izrazov. Da so le-ti samo včasih zadeli káko pravo, to je samo ob sebi umevno, ker so ravnali le po potrebi, po zdravem nagonu in nepoznajoč temeljito jezika. Po vsem tem smo prišli do terminologijskega gradiva, katero ima veliko dobrega zrna v sebi, a tudi veliko plev. Tudi sedaj bodo le specialisti poklicani, da uvedó najboljše izraze v pravno terminologijo slovensko. Držati se jim bode po izpiskih zbranega gradiva, a ločiti bodo morali dobro od slabega, da tako zadostijo kolikor moči načelu, po katerem bodi naš pravniški jezik pravilno slovenski in narodu razumljiv.

Prof. Bogišič izreka, da obče pravilo pridobivanju izrazov mora biti naslednje: Krepko se drži živega národnega jezika, kedar pa se moraš neizogibno oddaljiti od njega, onda se drži duha njegovega.

Način, kakó tu ravnati, podal je prof. Bogišič v berilu,*) katero je nekak osnutek dotične znanosti, in torej velezanimivo sploh, a še posebe gledé na naše teženje. Zategadelj si dovoljujemo to berilo v prevodu po nekoliko priobčiti. Učenjak deli vse termine na tri skupine: I. Termini, vzeti iz živega narodnega jezika. II. Termini izposojeni. III. Termini, bolj ali menj samostalno prirejani. Potem govori o posameznih skupinah.

I. skupina. Termini iz narodnega jezika.

A. Znano je, da posamezni termini, katere je ustvaril živi narodni jezik, niso povsodi jednako dobro poznati. Tist termin pa, ki je povsodi znan, je gotovo najboljši termin, in nič ni boljšega, nego kar vsprejeti ga,

*) O tehničeskikh terminih v zakonodatelstvé. Čtenije V. V. Bogišiča (v zasedanji ruskega filološkega društva na Petrogradskem vseučilišči dne 13. januarija 1887.) Petrograd, 1890. Izdanije „Rusko-Slavjanskago knižnago magazina.“ (Geruc i Došen.)

in vprašanje je lahko in dobro dognano. V vsakem jeziku so pa tudi besede, katere so sicer znane vsemu narodu in povsodi, koder se njegov jezik rabi, ki imajo tudi povsodi blizu jednakega pomena, ali vendar ne onega in istega pomena. V Črni gori na pr. besede: lukavstvo, lukav, lukavo nimajo tega istega značenja, kakor drugodi po Srbskem in Hrvatskem, nego pomenijo nekaj skoraj predrznega, smelega z junaškim značenjem. Treba je torej te besede nadomestiti z drugimi, ako se jim hoče ohraniti prvotni pravi smisel. Točno tako je tudi z besedama: lupež, krasti, kateri vsled nekedanjih razmer med posameznimi plemeni v Črni gori nimajo tistega nasilnega pomena, kakor v občem narodovem jeziku.

B. Nameri se tudi, da je kaka beseda v jednom kraju dobro znana, v drugem kraju pa jej niti sledu ni. Tako sta na priliko besedi: „supona“, „suponik“, ki značita poseben dogovor glede na zemljišče in dogovarjajoči se stranki, znani samo v Črni gori. Na to misel prišel sem, ker Vuk ni uvrstil teh besed v svoj slovar živega narodnega jezika, in osvedočil sem se celó, da nista ti besedi znani niti po vsej Črni gori. Vendar pa je takšen termin vsprejeti, ako naj je zakon, namenjen temu kraju, kjer je beseda znana, tudi stanovnikom dostopen. V takem slučaju se je pa potruditi in objasniti naj se izraz toliko, kolikor treba, da bode umeven tudi drugim stanovnikom, sodeželanom.

C. Često se nameri, da jedna in ista stvar, jedno in isto razmerje, sploh jeden in isti pojem ima na raznih mestih v območji tega istega jezika, razna imena. Kako je ravnati v takih slučajih? Na prvi pogled kaže vsprejeti izraz, ki je obče znan v zemlji, kateri je zakon namenjen, a kraj njega postavi se jeden glavnih sinonimov, ki je drugodi navaden, in sicer tam, kjer se vsprejetega izraza pojem objašnjuje; ta druga beseda se tolmači ali pa se na kratko izbranemu terminu pridoda v oklepajih. Tako se ovira izprememba danega pojma v zemlji, kateri je zakon namenjen, in razširja se celo njegovo razumevanje tudi v drugih krajih, da obratno, — nazivanje, navadno v drugih krajih, postane znano v deželi, za katero se zakon dela. To pravilo ima pa tudi važne izjeme. Kedar ima na priliko paralelna beseda v kraju, kateremu je zakon namenjen, drugačen pomen, onda se je izogniti takemu sopostavljanju, kajti taki slučaji ne vplivajo tako, kakor se pričakuje, nego čestokrat celo obratno. Pri izrazu disciplina n. pr. ima Vukov slovar odgovarjajoči za p. t. Leksikograf imel je tu pred očmi le Srbsko. V Črni gori je, kakor sem sam slišal, v navadi sinonim te besede: stega. Soditi bi se dalo, da je vse jasno za ta slučaj, in da kaže držati se zgoraj povedanega navodila. To pa ni tako, kajti izraz za p. t. znači v Črni gori: sekvestracijo, izraz stega pa pomeni na Srbskem nekaj popolnem drugega, nego li v Črni gori. (Vuk navaja zanjo: Verschärfte Polizei, Cordon gegen die Pest itd.) Zgoraj priporočano sopostavljanje bi v takih slučajih prouzročilo resne zmotnjave.

D. A poleg sinonimov dobiti je pa tudi v jeziku mnogo besed, katere značijo več različnih stvari, odnošajev in pojmov. Da se objasni, kateri posebni pomen ima beseda v takem slučaju, odloči se jej gotovo mesto,

in protipostavlja se druga beseda, ki ima prav nasprotni pomen, ako uže jezik sam ni ustvaril razlike, bodisi naglasom ali kakor koli drugače. Razliko, katera se dela s protipostavljanjem, dobiti je neredko v samih zakonih, najti jo je celo v téhniških terminih „Code Napoléona“, dela, katero slovi zbok točne svoje redakcije. Tam na priliko je zapaziti, da izraz „enfants naturels“, protipostavljen izrazu „enfants légitimes“, znači „nezakonske otroke“, da pa, protipostavljen izrazu „enfants adoptifs“, ima povse drug pomen, namreč „zakonske otroke“. V obče, se je li ogibati izrazom, imajočim več nego jeden pomen? Sodeč „a priori“, čisto spekulativno, moči je odgovoriti dvojno: z jedne strani je povse logično pravilno, da se je ogibati terminom z več pomeni. Z druge strani pa je nam sedaj opraviti z narodnim jezikom, kateri po svoji organski prirodi ustvarja sam razlike, kedar jih je res potreba. Iz tega je izvajati, da je izraz z različnim pomenom vsprejeti kot termin, in sicer s pomenom, kateri živi v narodnem jeziku. Kot absolutno pravilo pa ne gré vsprejeti ni jednega ni drugega odgovora na gorenje vprašanje, a vse je zavisno od svojstev posameznih slučajev in kombinacij. Tako na primeru je znano, da beseda pravo ima uže v srbskem narodnem jeziku več pomenov in to: jus (v smislu facultas, vlast), justum, directe, vere. Pri tej besedi možno je uporabiti le pravilo drugega odgovora po tem, ker je beseda v prvem slučaju samostalnik, v drugem pridevnik, v tretjem in četrtem narečje; in zato je očitvidno njih pomen različen, dasi soroden, po slovniških pravilih, in tudi po mestu, katero vsaka iz njih zavzema v stavku. A to je vsaj véro v smislu tega, kar beseda pomenja, ki je vzeta iz živega narodnega jezika. Žal, da se je v srbsko-hrvatsko pravno literaturo po vzgledu drugih jezikov dalo tej besedi značenje, narodu nepoznano, namreč pravo v objektivnem smislu. V zakonu, ki je namenjen narodu, pa po mojem mnenji ni pametno rabiti besede v tem smislu. — Kaj je pa začeti z besedami, kakor n. pr. dužnik, katera v narodnem jeziku pomenja i debitor i creditor? Je li možno v zakonu rabiti besedo v obeh pomenih, dasi sta vzeta iz naroda? Oba pomena sta samostalna; v izgovarjanji besede same, naj se upotrebljuje uže v tem ali v drugem pomenu, ni nikakeršne razlike, celo v pravopisu ne, a juridično sta oba pomena korrelativna; iz tega izhaja, da drug drugega skoraj stalno spremljata. Je li v zakonu tak položaj mogoč? „Dužnik (v smislu creditor) ima pravico tirjati od dužnika (v smislu debitor) to ali to; a poslednji (t. j. debitor) od dužnika (t. j. creditor) to ali to? Sicer je pa to nesmiselno. Po tem, ako se vsprejme beseda dužnik le v smislu debitor, to je neizogibno poiskati za creditor drugega izraza. Da pa to ne bodi vjerovnik, kakor pišejo v Zagrebu, ni poverilac, kakor govoré v Belem gradu, videli bodemo skoraj. Omenjamo še, da ima ta beseda tudi v drugih slovanskih jezikih dvojni pomen, kajti izraz veřitel, wierzyciel ni narodnega izvira, nego le literaren stvor. — Za lingvista je zanimivo, da tudi v prostonarodnem nemškem jeziku pomenja beseda Schuldner i debitor i creditor, a izraz Gläubiger je tako, kakor v Slovanih le robski prevod latinskega izvirnika.

II. skupina. Termini izposojeni.

A. Gledé terminov, vzetih iz tujih jezikov, treba bistveno razlikovati med izrazi, ki so si jih izposodili juristi, in tistimi, katere si je narod izposodil sam. Kar se tiče prve vrste, to so juristi srbski in hrvatski še dovolj strogi puristi: oni se ogibljejo tujim izrazom, a tega, kakor znano, ni moči trditi, na priliko o njihovih nemških kolegih. Po mnogih študijah, to moram priznati, spoznal sem, da je razumno delujoči purizem zdrav in pameten. Druga vrsta besed vsprejeta je, kakor rečeno, iz tujega po narodu samem. Glede teh treba je najprej pogledati, ima li vsprejeta tuja beseda še kakšen prvotni sinonim v narodnem jeziku, ali ga nima. V prvem slučaju, po mojem mnenji, treba narodnim elementom dati prednost pred tujimi. To velja sosebno gledé besed turškega izvira, katerih malone vsaka se da nadomestiti s korenito slovanskim izrazom. Celo tedaj, kedar je izraz tujega izvirnika došel do obče rabe, vidi se mi primerneje ustanoviti zanj naroden izraz, tem bolj, ker so na priliko turške besede v nekaterih primorskih krajih skoraj popolnem nepoznane, isto tako, kakor so drugod nepoznane italijanske besede, vsprejete po Primorcih. — Glede onih nemnogih besed tujega izvira, katere so znane vsemu narodu, kakor rizik, kapara, interes, in za katere nimamo izvirnega slovanskega nadomestila, vidi se mi, da jih lahko vsprejmemo, in to prav zategadelj ker so popolnem udomačene, kakor čisto slovanske besede. Omenjam tudi, da so navedene besede vsprejete v oni isti obliki v glavne evropske jezike, ki celo ne spadajo v romansko skupino.

B. Izrazi, izposojeni od tujega jezika so redki, kakor znano; češče je pa najti prevodov tujih besed, ali pa stvarja jezik novo besedo po obrazci tujke. Juristi-pisatelji, ne hoteč naravnost izposojati besed iz drugih jezikov, prelagajo kaj radi potrebne izraze ali pa stvarjajo nove po obrazci, ki jim ga daje tujka. Po njih mnenji je misel ali beseda uže narodna last, kedar so jo ogrnili z obleko narodnega jezika. Prav za prav pa vpliva zlasti to delovanje juristov, da zakoni, narodu namenjeni, niso mu umevni, in to je popolnem naravno. Tehniški termini narodovi stvarjajo se kakor drugi izrazi živega jezika njegovega na osnovi zgodovinskih elementov in vplivov, na osnovi ekonomskih razmer, ali pa po tradiciji, skratka: na podlogi vsega zgodovinskega življenja narodovega, ki je večinoma različno od zgodovinskega življenja onega naroda, od koder prihaja obrazec, in zato mu je ta tudi neumeven. Petranović n. pr. preložil je v svoji „Terminologie“ nemški izraz *Ersitzung* z doséd, in iz *expropriation* naredil je razsvoj, in ti besedi sta neumevni narodu, prav tako, kakor izvirni jima obrazec. Včasih je takšen prevod celo smešen, kedar je prelagatelju neznan postanek in začetni pomen besede, katero mu je preložiti, ali ako ne umeje sedanjega njenega pomena. Petranović naredil je po *laudemium* izraz hvaljevina, češ, da izhaja ta beseda od *laudare*; beseda tvrdka je narejena po besedi *firma*, katero je on imel za latinsko, a je v resnici zdavna italijanska ter dobila v tem jeziku svoj sedanji specialni pomen.

Kot paralelo navajam naj še poljsko *wszechnica* in hrvatsko *sveučilište*; ti besedi sta góli formaciji krivo razumljene besede *universitas*.

C. V romanskih jezikih daje se latinskim pravnim terminom primerna gramatična oblika sedanjega jezika in delo je končano, kajti vse drugo ostane kakor v latinščini. *Usucapio* izpremenili so v *usucapion*, *usucapione*; *rei vindicatio* izpremenili so v *revendication*, *rivendicazione* itd. Te besede narodu niso čisto nič umevne, tem manj, ker so ti novejši izrazi včasih narejeni le na osnovi okrajšanega latinskega termina. Na pr. francosko: *prescription*, italijansko: *prescrizione* osnovano je le na prvi besedi dotičnega izvirnega latinskega izráza, kateri se je celo glasíl: *præscriptio longi temporis*, — a kedor hoče pomen latinskega termina razumeti, poznati mora zgodovino rimskega formularnega procesa. Sicer je pa znano, da se vzlic demokratizmu v romanskih narodih stvarjajo zakoni isto tako, kakor druge naredbe le za juriste in za ljudi, ki so se šolali, a nihče ne gleda na to, da so zakoni zastopni tudi prostemu narodu. Tudi Slovani imamo stari občí svoj jezik, ki je nam po nekoliko to isto, kar je latinski jezik romańskim narodom, in opravičeno je vprašanje, ali smemo po vzgledu romanskih narodov crpiti i mi potrebne izraze iz starega jezika? Nas pri sestavljanji zakonov vodi misel, da bodi zakon narodu umeven, a po tem je jasno, da mi navedenega vzgleda ne smemo posnemati. Samo tedaj smemo to, kedar je neizogibno potreba kakšnega termina, kateremu ni v živem narodnem jeziku porabnega izraza. Ako pa uže vsprejmemo kakšno besedo iz staro-slovanskega in staro-srbskega jezika, paziti nam je da bodi ta beseda narodu umevna.

III. skupina. Bolj ali menj samostalno prirejani termini.

Kedar sestavljalji in prelagatelji zakonov ne najdejo v narodnem jeziku gradíva za termine, katerih potrebujejo, ter začno iskati po tujih obrazcih, tedaj jih kolikor toliko subjektivno kujejo sami. Za sestavljalje je to znabiti najugodnejši način dobivati terminov, no, za nas, gledé našega glavnega smotra — obče dostopnosti zakonov — je ta način brez dvojbe najslabši. Vsak narod motri stvari, pojave in razmere s posebnega svojega stališča, torej po tem, katero svojstvo dotičnega pojava je nanj iz početka naredilo največji utis, a ta je v raznih narodih tudi različen. Znano je n. pr. da je dejanje: čítanje vzbudilo v nekaterih narodih predstavljanje sèbiranja (*legere*, *lesen*, *brati*), a drugi narodi so, sestavljajoč ta termin, mislili na brojenje (*čítati* itd.) Pojem o tem, da se je kedo nečesa tako naučil, da to lahko vsak hip ponovi, izraža se v jednem jeziku z besedami znati — na izustj, v drugem: znati — z vnanje strani, izven (*auswendig*), potem drugod: znati — na pamet (*a mente*, *a memoria*) in še drugod: znati — srcem (*par coeur*). Ni li torej res, kar se govori, da je treba za popolno, samostalno in dobro sestavljanje terminov posebnega daru, skoraj bi rekel — predugibanja? Kaj je težje, nego uganiti, katera plat kakega pojava je naredila največji utis na narod? Uže koj iz početka sem menil, da, kedar nam ni moči dobiti terminov po navodilih, v prvih

dveh skupinah navedenih, in kedar naj torej potrebne izraze sami ustvarjamo, da se ne smemo ravnati le po svojih subjektivnih in abstraktnih spekulacijah, nego opirati se nam je na nekaj bolj določenega, pozitivnega.

A. Koj začetkom svojega kodifikatorskega delovanja mislil sem, da bi me pri sestavi novih terminov najbolj podpiral razgovor o tem s človekom iz naroda, kateri bi bil, dejal bi, predstavitelj narodnega uma. Menil sem, da mi pri tem pomaga, ako takemu človeku razložim svojstva dotične stvari ali razmerja, ter ga, razgovarjajoč se z njim, primoram, da krsti ta pojem, ali pa, da mi podá vsaj nekatere elemente za primerni izraz. „A priori“ vidi se, da ga ni boljšega in jednostavnejšega pota. Praktično se pa na ta način nisem okoristil čisto nič. Sicer pa ta fakt znabiti izhaja le iz okolnosti. Kedar sem pa jaz sam predlagal takemu človeku svoje samodelske termine, uvidel sem kmalu, koliko jih umeje in koliko ne, in sodeč po tem znal sem, bode li narodni jezik vsprejel besedo ali ne. Posvetujoč se z učenimi filologi o takšnih terminih, oziral sem se vedno na mnenja teh ljudij iz naroda.

B. Sleharnega naroda jezik ima besed, katere se uporabljajo le v gotovi sferi pojmov, katere se pa, po analogiji svojstev, lahko prenesó v drugo sfero pojmov. One imajo torej značaj metaforški. Ta prehod se da konstatovati tudi v narodnem jeziku, in to celo gledé juridičnih izrazov. Celo izrazi pravo, pravica, krivica, lukav bili so začetkom le srečne metafore. Ti prenosi pa ne smejo biti prisiljeni in nenaravni. Njih analogija biti mora očitna, in nikedar ni sméti prezreti tiste lastnosti, katere se drži sam narodni jezik v podobnih slučajih, kajti le tako je moči porabiti to jezikovo sposobnost pri sestavljanji novih terminov.

C. Diferencovanje posameznih pojmov dela se, kakor znano, razširjanjem ali utešnjevanjem pomena dotične besede. Toda ta način, dobivati terminov bodi dopuščen le v skrajnem slučaju, in rabiti ga je le s skrajno strogostjo. Narod se jako težko odvadi kakšne oblike, ako jo je bil vsprejel, in prav tako tudi ne more pozabiti pomena kaki besedi; obratno, preje vsprejme povse novo besedo, predno izpremení v čemur si bodi staro besedo. Primeri se pa tudi, da smatra kodifikator razširjenje ali utešnjenje pojma kakšne besede manjšim zlom, nego uvajanje nove. Primer za to najdemo po vseh evropskih jezikih. Pomen besede zalog (Gage, Pfand) utešnjen je n. pr. toliko, da se uporablja specijalno za zalog premičnega imetja. Nespametno pa je, da sedaj ta beseda v nekaterih zakonikih ohranja tudi še širji pomen, da se z Gage, Pfand označujejo vse vrste zaloga, namreč *pignus rerum mobilium*, *autichresis* in *hypotheca*. V evropskih zakonikih najti je, toda redkeje, tudi primerov, kjer se je pojem kake besede razširil. V glavnih narodnih jezikih evropskih uporabljata se besedi dolg in dolžnik skoraj samo v označenje tega, kar mora, kot posledica zajma, biti povrneno. Značenje te besede se je toliko razširilo, da pomeni sedaj tudi še kakšen drug denarni dolg, nikedar pa ne znači obvez, izpolniti katero koli delo v našo korist, ali dopustiti, da stori kedo drugi kar si bodi v svoj prid, kar bi mi sicer bili upravičeni zabraniti mu. Široki

ta pojem je v občem oddelku zakonovem o obvezah neizogibno potreben, in vpraša se, ali je treba za ta široki pojem novega izraza, ali je znabiti zadosti, ako se razširi pojem narodne besede *dolg*. Tu dajem jaz prednost drugemu načinu in sicer *zbok tega*, ker je videti celó v narodnem jeziku to težnje in ker nisem jaz jedini tega mnenja. V Curihskem zakoniku, katerega je sestavil prof. Bluntschli, je uže oddelek o obvezah imenovan *Schulden und Forderungen* namesto običnega, ali Nemcem neumevnega izraza *Obligationen*. Jaz ta zakonik navajam zlasti zato, ker je jeden izmed redkih slučajev, v katerem je vidno resno teženje, da bi bil umeven narodu. Iz navedenih primerov je razvidno, da tudi razširjanje in utešnjevanje smisla kake besede ni absolutno zavržno, a uporaba ali neuporaba tega načela zavisna je od svojstev posameznih slučajev.

D. Zgoraj izrekli smo se proti načelu, termine prelagati ali posnemati. Ni pa še rečeno s tem, da tudi v gotovih slučajih, kedar uže drugega pota ni, se ni smeti poslužiti tega navodila za obrazovanje terminov po obrazci približnjih besed tistega jezika, na katerem se zakon sestavlja. Sicer pa o prelogah in o posnemanji, kakeršno je bilo nekedaj v običaji, ni več govora, ampak sedaj gre le še za to, da se pomnoži število besed gotovega kroga sorodnih si pojmov. Velika težava, ki jo dela obrazovanje takih besed, sili, da se prouči bistvo razmerja med značenjem te besede k značenju pojma, za kateri je potreben novi termin. A kedar se formuluje novi termin, bodi glavno načelo, da se dela to po duhu zakona o stvarjanji besed v živem narodnem jeziku. Tako n. pr. ne prevaja se v nemški juridični terminologiji *usucapio* rimskega prava morda z *Gebrauchsnahme* ali s kako drugo besedo podobnega roda, nego izraz za ta pojem ustvaril se je na osnovi besede *Besitz*, s katero je po smislu sorodna *usucapio*, in naredila se je beseda *Ersitzung*, ki je po mojem mnenji jako primerna. Zgoraj navedli smo izraz *dosěd* Dunajske terminologijske komisije; očitno je to le srbski prevod besede *Ersitzung*, a izdelan ni na isti osnovi, kakor nemški original, in zategadelj ga ne morem priporočati. Navajam naj še jedno primeró: zgoraj sem dokazoval, da se izraz *dužnik* ne more nikedar rabiti v zakonih s smislom *creditor*, vzlic temu da je popolnem naroden tudi v tem pomenu. Vsprejeli niso te besede ni Nemci, ni Čehi, ni Poljaki, niti Srbi in Hrvatje, nego vsprejeli so prosto robski prevod besedi *creditor* (*Gläubiger*, věřitel, *wierzyciel*, vjerovnik, poverilac.) Vpraša se sedaj: ali je možno nadomestiti vulgarni in narodu neumevni ta izraz s formacijo na osnovi besede narodnega korena? Z ozirom na srbski jezik mislim, da je to možno. V Vukovem slovarji dobiti je čisto narodni glagol *dužiti*, katerega pomen on tolmači: *behaupten, dass einer mir schulde*, dico mihi *deberi*. Glede na to, da sleharni „*creditor dicit, sibi debet*“, to se po mojih mislih s pomočjo primerne končnice iz glagola *dužiti* lahko obrazuje nomen *verbale*, označujoče *creditorja*, in ta formacija, ki jo uže razjašnjuje oblika, bi lahko pričakovala, da bode občeumevna.

E. Sestavljatelji novih tehniških terminov so navadno tako zaljubljeni v dete svoje fantazije, da ignorujejo vsak drugi termin, kateri bi

utegnil izpodriniti njihov proizvod. Uzrok temu je poleg navadne slepe ljubezni do svojih proizvodov tudi ta, da ti sestavljalci niso dospeli umevati niti bistva prava, niti duhá jezиковega. Oni mislijo, da termin, katerega so vsprejeli zakonodavci, mora, goden ali negoden, priti v narodno življenje. Po mojih mislih je ljudem, živečim izven naroda, kraj najboljše volje nemogoče stvarjati termine takšne, kakeršne stvarja narod sam, — njihova subjektivnost se kaže iz vsakega njihovega izraza. Govoreč o sinonimih narodnega jezika (I. skupina, točka B) opozarjal sem, da je možno izbrani besedi dobiti ter dodati še drug sinonim, ravnaje po vodilu, katere sem tam podal. Isto tako je po mojih mislih delati tudi pri izumljenih izrazih, kedar se je bati, da bi drugače morda ne prešel v narodni jezik. Kedar je pa celo nemožno tem načinom priti do dobre besede, tedaj zateči se je še-le k literarnim proizvodom. Ako se n. pr. dvoji, bode li beseda, vsprejeta za pojem *mandatum* prišla do obče rabe, mislim, da bi kazalo pridodati v pojasnilo besedo *punomočje*. To ima lahko dvoje posledic: novo ustvarjeni termin ukoreninil se bode v narodu ter izpodrinitil knjižni izraz, ali pa, ako ne prija narodnemu jeziku, ostane veljavna stara beseda, dokler se ne pojavi nov primernejši izraz.

F. Kedar pa konečno uže ni na drug način dobiti termina, ni drugače, nego zateči se je k opisovanju (*circumlocution*), kar pa seveda ni več tehniški termin. Ta način izražanja čislam jaz celo bolje, nego navidezno učene, a narodu neumevne termine; opisovanjem nadomešča se najlaglje kakšen termin takrat, kedar se njegov pojem v pravnem življenji le redko pojavlja. Proučavajoč in primerjajoč tuje zakonike naletel sem v nemškem načrtu na ta-le ne kaj kratki izraz: *demjenigen, der sich etwas hat versprechen lassen*, kar se prilega točno latinskemu *stipulanti*. Gledé na to, da v sedanjem nemškem jeziku ni besede, katera bi točno izrazila navedeni pojem latinskega izvornika, je le hvaliti zdravi razum avtorjev, da se je zadovoljil s tem prostim opisom ter ni silil se poiskati primernega tehniškega termina, sosebno ker se njega pojem itak rabi le redkokedaj. Znano je, da sestavljalci in prelagatelji zakonov na slovanskem jugu napolnjujejo svoja dela s celo vrsto novih terminov, a nikedar ne mislijo, kako bi se razjasnili ti neologizmi; neologizmom pa po moji sodbi ni prištevati le popolnem novih izrazov, nego tudi vse druge, ki so izpremenili ali svoj pomen ali le obliko. Jaz mislim, da treba novi termin v zakonu samem objasniti, ako ni dovršeno sestavljen, torej uže sam po sebi razumeven. Ako se v zakonih opredeljuje takšni pojmi, kakor na priliko „podaritev“, ki so poznati tudi napriprostejšemu človeku, koliko potrebnejše je tako opredeljenje znova uvedenega termina, kateri je zaradi subjektivnosti njegovega stvarnika včasih neumeven celo izobraženemu človeku. Takšna objašnjenja se lahko napravijo na različen način; omenjam naj le nekaterih: 1. novi termin objasni se v tekstu samem, ondu, kjer ga je v prvo najti in to po načelu, katero sem uže prej formuloval. 2. sama fraza, v kateri se prvokrat navaja neologizem, bodi tako sestavljena, da se novi termin, prehajajoč od

konkretnega k abstraktnemu, od znanega k manj znanemu, objašnjuje uže sam po razvrstitvi besed. Ž. vsi neologizmi v zakonu raztolmačijo se na mestu, navlašč za to namenjenem. V vsakem broji „parliamentary papers“ vidimo, da se po tem načelu ravnaajo na Angleškem, a tudi v severni Ameriki, kjer je uže davno vsprejeto pravilo: vsaka beseda, katere ni v narodnem jeziku ali katera se ne rabi v tem pomenu, bodi razjašnjena na posebnem, v to odmenjenem mestu zakona samega. Uže Justinijanovo zakonodavstvo ravnalo se je po tem pravilu; vzlic temu, da ta klasična komplikacija ni bila direktno namenjena narodu, vender je uvrščeno v poslednjo knjigo Pandekt znamenito poglavje: De verborum significatione.

Dr. Majaron.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Actio confessoria?

I.

Višje dež. sodišče premenilo je v redni ustni pravdi I. K-a proti I. V-u zaradi vodovodne pravice razsodbo okrajnega sodišča v Sp., ter tako-le razsodilo: »Toženec je dolžan kot lastnik posestva pod vlož. št. 17 kat. obč. Dol dovoliti, da sme tožitelj napeljati vodo, izvirajočo na parceli 351 kat. obč. Dol ter tekočo po cevéh do kôpelske ute, katera se nahaja na posestvu toženčevem, od tam naprej pa po vodoravnem žlebu do tožiteljeve takozvane gorenje kôpelske ute in dalje v korito, — da sme tožitelj v tem koritu prati in svojo živino napajati ter svojemu posestvu potrebno vodo za pijačo in kuho po posebni stranski cevi voditi v svojo kuhinjo; toženec se obsodi, da mora odstranjene cevi in korito zopet postaviti na prejšnje mesto, ter tožitelju povrniti vse pravdne stroške. Zahteva, da bi moral toženec cevi skupno s tožiteljem in sicer primeroma v dobrem stanu imeti, se zavrača.«

Razlogi.

V denašnjem slučaju ni moči govoriti o služnostni pravici, ker ta nastane le takrat, kedar se lastnik odreče pravice v prid drugemu (upravičencu) in sicer take pravice, ki pristojaja jedino le last-

niku samemu. Tekoča voda pa ne more biti predmet lastninski pravici; take vode ne more nikedor kot lastnik posedovati, nego le rabiti (§ 287 obč. drž. zak., § 10 zakona z dne 30. maja 1869 št. 93 drž. zak. in § 10 deželnega zakona za Koroško z 28. avgusta 1870, št. 46 drž. zak.). Tekočo vodo pa je po § 5. zakona s 30. maja 1869, št. 93 drž. zak. šteti za pritiklino tistih zemljišč, po katerih ali med katerimi teče; v takem slučaju ima dotični posestnik pravico rabiti vodo. Take pravice ni treba vknjižiti v javno knjigo, ker se premična pritiklina posestva sploh ne vknjiži, ter je tekočo vodo smatrati za premično stvar. V denšnjem slučaju priznata obe stranki, da je bil njiju sprednik lastnik obeh posestev, tožiteljevega in toženčevega, in on je na svoje takrat vkupno posestvo na ta način vodo napeljal, da je tudi od izvirka na parceli 351 kat. obč. Dol po cevéh in žlebéh tekla, najprej po sedaj toženčevi zemlji in potem dalje po tožiteljevi. Tega stanja ni smel toženec nikakor ne svojevoljno premeniti; on ni imel pravice tako ravnati, da se je premenila struga, po kateri je voda od njegovega višje ležečega zemljišča odtekala na nižje ležeče tožiteljevo zemljišče (§ 11 naved. zakona). Toženec priznava, da je to storil, ter je po tem takem očitvidno pregrešil se proti zakonu ter žalil tožitelja, ki ima pravico rabiti vodo, tekočo od nasprotnikovega posestva. Zategadelj ga je obsoditi, da vzpostavi vse v prejšnji stan, tako, da bode tožitelj mogel vodo rabiti, kakor poprej. — Tudi o tem ni dvomiti, da je v le-tém slučaju pristojno jedinó le sodišče, ker je tukaj razsojati le privatne pravice, ne pa javnih koristij, ter bi le v poslednjem slučaju bilo pristojno upravno oblastvo. — Kar nadalje zahteva tožitelj, da bi moral toženec vodovod ž njim vred v dobrem stanu imeti, ni po zakonu upravičeno, ker toženec, kakor uže rečeno, pač ne sme motiti tožitelja, v rabi vode, kakor doslej; a več od njega ni smeti in ni moči zahtevati. Tudi polovice stroškov, ki so potrebni, da odteka voda na tožiteljevo posestvo, ne bi bilo nikakor pravo tožencu nalagati, in to tudi izhaja iz določbe § 491 obč. drž. zak. — Akoprem tožitelj ni povse zmagal, bilo mu je vender pripoznati vse stroške, ker so bili potrebni, da je dosegel svoj glavni namen.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 10. septembra 1884 št. 7392 na pritožbo toženčeveo potrdilo razsodbo viš. dež. sodišča, sklicujoč se na njegove razloge.

Dr. J. H.

II.

Zakonska Josip in Marija B. sta s tožbo zoper užitkarico, Franjo S. prosila razsoditi: »da jima kot posestnikoma in lastnikoma posestva št. 34 pristojna pravica, zajemati si vodo iz studenca na vrtu užitkarice št. 33, za potrebo stanovnikov in živine na posestvu št. 34, potem v namen tega vodojema pravica hoje k temu studencu in od tega studenca nazaj pri durih, ki se nahajajo v plotu užitkaričinega vrta pri cesti — da je užitkarica Franja S. dolžna to njiju pravico zajemanja vode in peš-pota pripoznati, v 24 urah zapah z dotičnih durij odstraniti, durij teh ne več zapirati in nič več motiti navedenih pravic.«

Okrožno sodišče je to tožbo odbilo iz naslednjih razlogov: Tožeča zakonska sta sicer s pričami dokazala, da nad 30 let neprenehoma in mirno vso potrebno vodo za stanovnike in vso živino na posestvu št. 33 zajemata in v to rabita prelaz, ki drži skozi duri v plotu užitkaričinega vrta na strani pri posestvu tožečih zakonskih. Tožitelja bi torej bila v pravici po tožbeni prošnji, ako bi toženka Franja S. bila lastnica služečega zemljišča, torej užitkarega vrta št. 33, kjer je studenec. Iz navedeb tožbe same pa izhaja, da toženka ni lastnica, nego le uživateljica, užitkarica tega vrta, glede katerega se trdi služnost vodojema in hoje, ni torej tu glede na § 522 obč. drž. zak. nikake pasivne legitimacije. Zakon dopušča konfesorno tožbo le proti lastniku služeče stvari in določilo to ni naključno, nego takšno, katero neizogibno izhaja iz svojstva stvari in pojma lastništva ter služnosti. Ne gre pripuščati konfesorne tožbe proti golemu uživetelju ali drugemu golemu posestniku, ali imetelju stvari, ker takšen nima niti koristi niti moči, braniti svobodo lastništva, pridobiti si pravo služnosti, ne da bi bil lastnik služeče stvari, kateremu jedinemu pristojajo zakoniti in dejanski ugovori zoper pridobitev služnosti in kateremu jedinemu je do tega, da bi njegovo lastništvo bilo prosto od bremena služnosti in se kot takšno obdržalo neprikrajšano. Kakor je lastništvo trajno in nekako od roda do roda idoče pravo, ker se po zakonu nadaljuje v dednem nasledniku, tako je tudi po smotru in nameri tožbe konfesorne zahtevana realna služnost trajna za vso bodočnost in, dejal bi, s sodnikovo razsodbo od roda do roda priklenena na gospodujoče zemljišče. Zatorej pa naj se po naravi stvari boj v dosego tega

smotra dobije le med enakimi protivniki, to je med lastnikom gospodujočega in lastnikom služečega zemljišča.

Viš. deželno sodišče pa je premenilo prvosodno odločbo ter razsodilo po smislu tožbe. Razlogi: Ako pomislimo, da tožba ne zahteva, naj se pripozna pridobitev služnosti vodojema in pešpota po priposestovanji proti lastnikom zemljišča št. 33 in knjižni vpis te služnosti, onda uvidimo, da tožba ni tožba zaradi služnosti po § 523. obč. drž. zak., nego njen smoter je ta, da bi užitarici, ki je motila tožeča zakonska v zvrševanju njunih posestnih pravic služnostnih, bilo zabranjeno motiti še nadalje; s tem smotrom zahteva se najprvo odločbe, da tožiteljema pristojte te pravice, da bi toženka mogla biti prisiljena, pripoznati jih. Tistemu, kedor je v svojih pravicah moten, pristojta, da zaščite svojim pravicam ne doseže le s tožbo zaradi motene posesti, nego tudi po rednem pravnem potu. Le-tá pot sta nastopila s svojo tožbo tožeča zakonska, zatorej je njuno tožbo smatrati le za petitorno tožbo zaradi posesti. Ker pa se s tem sporom po § 9. obč. drž. zak. povse ne rešujejo niti mogo reševati pravni odnošaji, ki se tikajo tožečih zakonskih in posestnikov zemljišča št. 33, onda ni smatrati za utemeljeno, da je prvi sodnik odbil tožbo, nego bilo je torej ugoditi tožbeni zahtevi.

Najvišje sodišče revizijski pritožbi toženke ni ustreglo, nego z odločbo z dne 13. februvarija 1889, št. 1701 je potrdilo višjesodno razsodbo po njenih razlogih, ujemajočih se z dejanskim stanjem in z zakonom.

b) Povračilo za pogorišče pri razdelitvi skupila.

Hiša štev. 26, katera je bila v eksekuciji, zgorela je, predno je bila zvršena druga eksek. dražba, in to je bilo pri tem dražbenem dnevi sodišču naznanjeno s tem, da je hiša bila proti ognju zavarovana. Ker so bili od izvršitelja in upnikov oglašeni različni predlogi, kako naj bi se ravnalo z ne še dognano odškodnino, in da bi bila odložena dražba, dokler se znova ne ceni pogorišče, odločilo je sodišče, da se naj dražba hiše kot pogorišča vender le zvrši, ker je to druga dražba in ker ima zavarovalnina po njenem svojstvu služiti v to, da se znova hiša postavi in da stopi na mesto pogo-

rele hiše. Na to je Josip A. zdražil hišo s 597 gld. 20 kr. in ta cena bila je z odlokom z dne 20. januarija 1889 prisojena po navadnem načinu.

Ko je pozneje zavarovalni zavod odškodnino dognal z 288 gld., prisodila je prva instanca ta obrok tistim knjižnim upnikom, kateri po prejšnjem odloku ničesar niso dobili.

Druga instanca je zavrgla pritožbo zdražitelja Josipa A. zoper to drugo razdelitev prve inštanca iz teh-le razlogov: Pri dražbi je bilo sodišču naznanjeno, da je hiša pogorela, da je torej pogorišče, in ker so bile zavržene zahteve nekaterih upnikov, da naj se dražba odloži, dokler se nova cenitev dožene, objavil se je zgoraj navedeni sklep. Znal je torej vsakedor, ki se je dražbe udeležil, da se proda zgol le pogorišče, zatorej tudi le pogorišče kupi in da odškodnina v znesku 288 gld. stopi na mesto pogorele hiše. Da bi se ta znesek izročil dražbenemu kupcu, to ni bilo rečeno in zato nima on po smislu pravomočnega dražbenega zapisnika tirjalne pravice do izplačila odškodnine in bilo je torej zavreči pritožbo zdražiteljevo.

Na revizijsko pritožbo zdražiteljevo je tretja instanca z odločbo z dne 26. novembra 1889, št. 13266 zrušila naredbi obeh nižjih inštanca in napotila pritoževalca z njegovo zahtevo na pravno pot, katero je nastopiti v šestih tednih proti knjižnim upnikom, svoječim si tudi pravic do odškodnine, drugače bi se odškodnina razdelila med knjižne upnike, kateri so pri razdelitvi dražbenega skupila za zemljišče propadli. Razlogi: Pri dražbenem naroku se je naznanilo kupaželjnim, da hiša, cenjena na 597 gld. 20 kr., je zgorela, da pa je zavarovana proti ognju in da se po sklepu sodišča zvrši dražba na podlagi izklicanega cenila. Vprašanja, katero je sporno med zdražiteljem in propalimi upniki, komu izmed njih da je prisoditi odškodnino, ne more rešiti eksekucijski sodnik. Zdražitelj si svoji tirjatev do odškodnine na podlogi dražbenega akta in te okolnosti, da je hišo znova postavil; upniki pa zahtevajo ta znesek kot povračilo, katero je stopilo na mesto hipoteke, torej na podlogi zakona. To vprašanje pa je rešiti po pravnem potu, katero naj zdražitelj nastopi v ustanovljenem roku. V pritožbo vzeta razdelitev odškodnine je torej prezgodnja, in bilo jo je zrušiti.

c) Ali je v eksek. sekvestraciji sekvestra imenovati uradoma ali ne? (§ 294 in 295 obč. sod. r.)

V eksek. stvari Terezije V. proti Mariji P. zaradi 166 gold. 21 kr. poprosila je prva, da bi se iztirjal ta dolg, zvršilne sekvestracije dohodkov, to je najemščine od posestva pod vlož. št. 71 in 43 kat. obč. K., in sicer z dodatkom, da naj bi se imenoval sekvester uradnim pôtem.

Deželno sodišče Lj. je z odlokom z dne 2. avgusta 1890, št. 5922 tej prošnji, kar zadeva dovolitev zahtevane sekvestracije, ugodilo; a glede osebe sekvestrove je določilo z dodatkom §§ 294 in 295 obč. sod. r. narok, pri katerem bi bilo predlagati osebo.

Zoper ta odlok je Terezija V. vložila rekurz le zategadelj, ker se je za predlaganje osebe sekvestrove določil poseben narok, ker se torej ni, kakor je tega zaprosila ona, sekvester imenoval uradnim pôtem, in ker se je zaradi tega zaprosena eksekucija njej, prositeljici na kvar zavlekla za kakih 6 tednov. Poudarja se v rekurzi, da imata §§ 294 in 295 obč. sod. r. veljavo jedino le pri provizorni, ne pa pri zvršilni sekvestraciji; pri le-tej je po dvornem dekretu z dne 27. febr. 1784, št. 248 zb. pr. zak. hkrati, ko se dovoli sekvestracija, postaviti tudi sekvestra in sicer uradnim pôtem. Razun tega določuje pa tudi § 17 III. odst. zakona z dne 10. junija 1887, št. 74 drž. zak., da sekvestra mora v vseh slučajih, ne glede na predloge strank, imenovati sodišče.

Viš. dež. sodišče Gr. pa je z odločbo z dne 27. avg. 1890, št. 8313 zavrglo ta rekurz. Razlogi: Terezija V. ni glede osebe sekvestrove stavila nikakega predloga. Določilo §-a 423. gal. sod. r. pa izrecno piše, da mora tist, ki prosi eksek. sekvestracije, sekvestra imenovati. Če se to uvažuje, potem je določitev naroka v to svrho, da se nasvetuje oseba sekvestra, popolnem opravičena. Tem načelom se ne protivijo naredbe dv. dekreta z dne 27. febr. 1784, št. 248 zb. pr. zak. in § 17 zakona z dne 10. junija 1887, št. 74 drž. zak., kajti ta napotila poudarjajo le, da naj sodišče postavi sekvestra hkrati, ko dovoli sekvestracijo, ne da bi bilo pri tem vezano na predloge, ki jih stavijo stranke; ne pravijo pa, da bi sodišče ne smelo poklicati strank v to svrho, da razodenejo svoje predloge. Sploh pa tudi ni misliti, da bi sodišče vsikedar moglo izbrati in imenovati sposobnega sekvestra. Zatorej je rekurz novse neutemeljen.

Izpred državnega sodišča.

Negativen kompetenčni konflikt med sodnimi in upravnimi oblastvi.

C. kr. državno sodišče je po javni obravnavi dne 20. oktobra 1890 na predlog Josipa Š. in tovarišev, občanov na Dovjem in v Mojstrani (Kranjsko), da bi se odločil negativen kompetenčni konflikt med sodnimi in upravnimi oblastvi, zaslišavši zastopnike c. kr. ministerstva za notranje reči in odklonivši ugovor ministerstva, da državno sodišče ni pristojno, spoznalo za pravo: Odločiti tožbo občanov z Dovjega in Mojstrane po pooblaščenih za razdelitev gozda, Josipu Š. in tovariših zoper Andreja V. na Dovjem, vloženo pri c. kr. okrajnem sodišči v Kranjski gori dne 27. septembra 1882, št. 1843, in sicer, kolikor se v njej zahteva plačilo deleža, zadevajočega toženca pri stroških, določenih pri dogovoru o razdelitvi gozda, pristojna so sodišča.

Razlogi:

Po tem, kar je razvidno iz aktov poprejšnjih obravnav, snuje se ta kompetenčni konflikt iz naslednjih okolnostij, Prosilci so, kot pooblaščenici občanov na Dovjem in Mojstrani za razdelitev gozda, vložili pri c. kr. okrajnem sodišči v Kranjski gori tožbo, v kateri zahtevajo: »Toženec (Andrej V.) je dolžan *a*) pripoznati razdelitev III. in IV. gozdnega razreda, katero so zvršili pooblaščenici občanov na Dovjem in v Mojstrani (to je prosilci) in katero je dovolilo ter potrdilo politično oblastvo; in *b*) zaradi tega dolžan pripoznati zlog določen za zalog stroškov pri razdelitvi gozda, in sicer za celozemnika po 36 gld., za poluzemnika po 18 gld. in za tretjinozemnika, odnosno kočarja po 12 gld., in torej dolžan, da plača tangento, ki njega kot celozemnika zadene, v znesku 36 gld. s 6°/_o zamudnimi obrestmi z dne 25. julija 1878 občanom v Dovjem in Mojstrani v roki njih pooblaščenca v 14 dneh pod eksekucijo.«

Na to tožbo se je postopanje zvršilo in obe nižji sodni instanci, namreč c. kr. okrajno sodišče v Kranjski gori z razsodbo z dne 25. junija 1885, št. 272, in višje deželno sodišče v Gradci z razsodbo z dne 24. marcija 1886, št. 3229, sta soglasno (razun čisto

nepomenljive točke glede dne, izza katerega bi bilo plačati 6% zamudne obresti od prisojenega zneska 36 gld.) ugodili tožbeni zahtevi. C. kr. najvišje sodišče pa je na izvenredno revizijsko pritožbo toženčevu razvezalo uradoma obe soglasni razsodbi nižjih sodišč s postopanjem za njiju vred kot ničevni ter je tožbo odbilo zaradi stvarne nepristojnosti sodišč.

Ker je na ta način najvišja instanca odklonila sodno kompetenco, obrnili so se občanci z Dovjega in Mojstrane do upravnih oblastev s prošnjo proti Andreju V., Martinu S. in Juriju K., 1.) da bi se pripoznala razdelitev gozda po smislu poravnave z dne 16. februarja 1872, zvršena po pooblaščenih Ivanu K., Josipu S. in Primožu K., da bi se 2.) poprej omenjeni obsodili v povračilo razdelitvenih stroškov v znesku 36 gld., oziroma 12 gld. in 12 gld. Upravna oblastva pa so (odločba c. kr. dež. komisije kranjske za odvezo in uredbo zemljiških bremen z dne 22. julija 1889, št. 103; odločba c. kr. minist. komisije za odvezo in uredbo zemljiških bremen z dne 2. junija 1890, št. 20387) tudi odklonila kompetenco.

Zastopnik vlade je pri ustni obravnavi pred državnim sodiščem trdil prejudicialni ugovor, da c. kr. državno sodišče ni kompetentno odločiti tega kompetenčnega konflikta, češ, da tu gre za kompetenčni konflikt med sodišči in oblastvi za odvezo in uredbo zemljiških bremen, ta oblastva pa da niso upravna oblastva. C. kr. državno sodišče pa ni moglo spoznati, da bi ta ugovor umesten bil, kajti to ne velja, da bi oblastva zaradi tega ne bila več upravna oblastva, ker je pri njihovih odločbah sodelovati tudi justičnim organom.

Odločujoč kompetenčni konflikt pa se je bilo državnemu sodišču ozirati zgolj na točko, navedeno zgoraj sub lit. b), to zagadelj, ker odločba zadnje instance komisije za zemljiška bremena z dne 2. junija 1890, št. 20387 ni odklonila svoje kompetence za odločitev točke a). Zatorej je državno sodišče dotično zahtevo izreklo kot brezpredmetno, namreč kot tako, ki je uže konečno rešena po poprejšnjih odločbah organov za odvezo zemljiških bremen, in zato ni kompetenčnega konflikta o tej točki.

Odločujoč kompetenčni konflikt ad b pa je moralo državno sodišče spoznati, da so sodišča kompetentna. Predmet namreč, o katerem je storiti odločbo, je po svoji naravi privatno pravo, ki je prepirno med tožečimi občani in med posameznim občanom.

Odločevati privatno-pravne prepire je pa sploh naloga rednim sodiščem, ako za gotov slučaj ni kake izjeme ustanovil specialni zakon. Takega izjemnega določila pa tu ni, ker ni dan razlog, ki se trdi za odklonitev sodne kompetence, češ, da tu gré za razdelitev gozdnih zemljišč in odnosno za zvršitev dogovora, uže storjenega o takšni razdelitvi, in da je to odločevati po zakonu z dne 5. julija 1853, št. 130 drž. zak. in po ukazu z dne 31. oktobra 1857, št. 218 drž. zak. naloga zemljiško-odveznih organov, ne pa naloga sodišč. C. kr. državno sodišče namreč ni moglo spoznati, da bi bila ta utemeljitev prava, nego moralo je uvideti, da so povse veljavne trditve, katere je zoper ono utemeljitev navedla ministerijalna komisija za zemljiška bremena v svoji zgoraj navedeni odločbi z dne 2. junija 1890, št. 20387 za odklonitev kompetence zemljiško-obveznih organov; moralo je spoznati torej, da, ako je tu, po odklonjeni sodni kompetenci, zahtevala razdelitvena komisija v Dovji, naj odločijo zemljiško-odvezni organi navedeni dve prepirni točki, tega nikakor ne bi bila smela storiti pred temi organi, ker je individualna razdelitev zadevnih gozdov uže davno pravomočno dognana in je tudi nihče ne izpodbija, in zatorej ni, zaradi česar bi še nadalje uradno postopali, oziroma odločevali zemljiško-odvezni organi, in nadalje, ker je tudi glede plačila deleža pri razdelitvenih stroških, kateri odpade na vsakega udeleženca pri tej gozdni razdelitvi, vse uže rešeno po poprejšnjih občinskih sklepkih, dogovorih in poravnavaht med udeleženci, in zatorej tudi ni diferenc, ki se od tod pokažejo, nikakor soditi zemljiško-odveznim organom, nego jih je rešiti udeležencem med sabo po posebnem potu, in ta pot more biti le redni pravni pot, ker gré tukaj jedino le za privatno-pravne spore.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša v 11. let. št. razpravi: Nuždna obrana. Napisao dr. Jos. Šilović. — Voda u pravu. Piše dr. F. J. Spevec. (Nastavak).

Sammlung von Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes zu den Notariatsgesetzen Auf Veranlassung des öster. Notarenvereins herausgeg. von dr. P. Gesselbauer. Wien, 1890. Manz.

Judikaturu najvišjega sodišča glede na notarijat bilo je doslej najti v občnih zbirkah odločeb, tako pri Gl.-U.-W. ozir. U.-Walth.-Pfaff, a sosebne zbirke takšnih odločeb dosedaj še nismo imeli. Omenjena zbirka pa obsega dotično judikaturu iz l. 1850. do 1887., vsega vkupe 272 odločeb po kronološnem redu, razloge doslovno. Kazali, abecedno in paragrafsko, olajšujeta rabo te, vsekakor praktične zbirke.

Die Obligationsverhältnisse des österreichischen allgemeinen Privatrechtes.
Von Dr. Jos. Freih. v Schey. I. B. I. Heft. Einleitung. Das Darlehen. Wien, 1890. Manz. — Str. 186.

Kaže se, kolikor je moči na prvi pogled presoditi, da podjetje, čigar prvi zvezek je tu na svitlo prišel, hoče pred vsem biti osnovano praktiku za rabo. Tvarina v tem zvezku je seveda obdelana ven in ven znanstveno. Ali, in to jo dela praktiku prijetno, nje ne duši preveliko učenjaštvo, katero je lasno dosedaj skoraj vsem znanostnim monografijam o avstrijskem privatnem pravu. Prof. Schey-jev način drži se neke mere, zlate sredé. Historičen samo toliko, kolikor je prav in treba, skrbi uže po vnanjem za to, da „šola“ ne moti preglednosti in jasnega izvajanja, ker n pr. uže materijalije obč. državljskega zakonika navaja v posebnih opomnjah. Za življenje je proračunjeno to delo tudi v tem pogledu, da razpravlja vse novodobne oblike posojila in sosebno jasno pravne odnošaje o izpremembi valute, katera je prav sedaj na dnevnem redu. Praktičnemu juristu bode zlasti ugajala bogata kazuistika, sleharnemu čitatelju pa jasen in gladek zlog pisatelj. Gotovo je izmed vseh komentarov k našemu državljskemu zakoniku ta pričeti komentar najbolje zasnovan in zato je le želiti, da bi se Schey-jevi zvezki hitro zvrstili v popoln sistem.

Gesetze über das Urheberrecht im In- und Auslande, nebst den internationalen Literaturverträgen und den Bestimmungen über das Verlagsrecht. I. — Leipzig. Verlag von G. Hedeler.

Zakonodavstvo vseh modernih držav bavi se novejši čas prav krepko z avtorskim pravom, izdaje pravila, kako je iščtiti duševno last domá, in sklepa mednarodne traktate, po katerih se jej zagotavlja spoštovanje v tujem svetu. Zategadelj je vsakemu pravniku in tudi avtorju ter založniku nujno, da se seznaní z dotičnimi propisi ter traktati in da jih ima zbrane pred sabo. Nanznanjeno delo ima torej uže zaradi tega svojo vrednost. Obsega pa propise, ki so v tem pogledu veljavni v Nemčiji, v Avstriji, v Švici, v Franciji, v Italiji, na Angleškem in v Zjedinjenih državah Amerike. Oddelek za Avstrijo je nedostaten, ker nima najnovejših ustanovil iz l. 1887., niti traktatov z vnanjimi državami. Vender pa je iz vsega posneti, da zbirka podaje dokaj jasno sliko te zakonodavne stroke po raznih državah.

Deželni zakonik za vojvodino Kranjsko. Leto 1890. I. kos. Izdan in razposlan 8. januarija 1890. 1. Razglasilo c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dne 1. januarija 1890. l., št. 3 Pr., o pokritji nedostatika pri deželnem zakladu za l. 1890. 2. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 29. decembra 1889. l., št. 14074, s katerim se ustanávlja priprežnina na Kranjskem za dobo od 1. januarija do 31. decembra 1890. l. 3. Razglasilo c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dne 21. decembra 1889. l., št. 14038, s katerim se do-

ločuje vojaška prehodnina na Kranjskem za l. 1890. — II. kos. Izdan in razposlan 20. februarija 1890. 4. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 8. februarija 1890. l., št. 1721, o dnevih in krajih rednega nabora na Kranjskem za l. 1890. — III. kos. Izdan in razposlan 29. marcija 1890. 5. Razglasilo c. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko z dne 10. marcija 1890. l., št. 2657, s katerim se razglašajo nekatere spremembe v namestitvi in razdelitvi c. kr. finančne straže. 6. Rasglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 24. marcija 1890. l., št. 726/Pr., s katerim se razglašča dogovor med državno upravo in deželnim odborom Kranjskim, pa deželnim odborom Koroškim o izvršitvi poprav Belega potoka in Črnega potoka pri Fužinah (Beli Peči). — IV. kos. Izdan in razposlan 19. aprila 1890. 7. Zakon z dne 20. marcija 1890. l., veljaven za vojvodino Kranjsko, s katerim se prenamejajo §§ 5., 6. in 7. deželnega zakona z dne 20. julija 1863. l., dež. zak. št. 12. o plačevanju stroškov za postavljanje in vzdrževanje katoliških cerkvenih in prebendnih poslopij, potem za priskrbovanje cerkvenih potrebščin. 8. Zakon z dne 4. aprila 1890. l., o vodovodni nakladi za deželno stolno mesto Ljubljano. 9. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 19. marcija 1890. l., št. 3358, s katerim se razglašča ukaz visokega c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 1. marcija 1890. l., dež. zak. št. 34, o prometu s korenicačnimi trtami. — V. kos. Izdan in razposlan 19. aprila 1890. 10. Ukaz c. kr. deželne vlade z dne 18. aprila 1890. l., št. 1047/Pr., o prenapredbi najemnega in selilnega reda, veljavnega za mesto Ljubljana. — VI. kos. Izdan in razposlan 23. aprila 1890. 11. Razglasilo c. kr. deželne predsedstva za Kranjsko z dne 16. aprila 1890. l., št. 1027/Pr., o razpisu deželne priklade za normalno-šolski zaklad za l. 1890. — VII. kos. Izdan in razposlan 6. junija 1890. 12. Razglas deželnega odbora vojvodinje Kranjske z dne 20. marcija 1890. l., št. 1906, s katerim se razglašajo posamezne prenapredbe statuta deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu (dež. zak. št. 6 iz l. 1889.). 13. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 30. maja 1890. l., št. 1272/pr., o nekaterih dogovorno z deželnim odborom kranjskim izvršenih premembah razdelitve dežele kranjske v zdravstvena okrožja, kakor je bila razglašena z razglasilom z dne 16. marcija 1889. l., dež. zak. št. 8. — VIII. kos. Izdan in razposlan 12. julija 1890. 14. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 20. junija 1890. l., št. 7163, s katerim se na podstavi zakona z dne 2. septembra 1875. l., dež. zak. št. 24, mersko določilo, nahajajoče se v zakonu z dne 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 21, izpreminja v metersko mero. — IX. kos. Izdan in razposlan 12. julija 1890. 15. Ukaz c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 15. julija 1890. l., št. 1658/pr., obsezajoč natančnejša določila o tem, kakó je postopati ob volitvah okrajnih cestnih odborov in njih načelnikov. — X. kos. Izdan in razposlan 18. septembra 1890. 16. Ribarski zakon z dne 18. avgusta 1888 veljaven za vojvodino Kranjsko. 18. Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 9. junija 1890. l., št. 1473/pr., o napravi ribarskih okrajev po ribarskem zakonu z dne 18. avgusta 1888. l., dež. zak. št. 16 ex 1890. l. — XI. kos. Izdan in razposlan 20. septembra 1890. 19. Zakon z dne 30. julija 1890. l., o nekaterih prenapredbah mitniških določil mesta Kamnika. 20. Razglas

kranjskega deželnega odbora dne 26. avgusta 1890. I, št. 7267, ob uvrstitvi a) v cestnem okraji Ljubljanska okolica in Vrhnika ležeče, od Dobrove po dolini čez Brezje in Podolnico do zaklanca držeče občinske ceste, b) v cestnem okraji Idrija ležeče, takozvane ceste v Ključih, in c) v cestnem okraji Zatičina ležeče občinske ceste, katera se pri Glogovici odcepi od državne ceste in drži čez Št. Vid do Sv. Roka, kjer se stika zopet v državno cesto, — v vrsto okrajnih cest.

Deželni zakonik za vojvodino Štajersko. Leto 1890. (Dalje.) Kos VII. Izdan in razposlan dne 28. februvarija 1890. 19. Razglas štajerskega deželnega odbora z dne 25. januarja 1890, s katerim se razglasuje skupen proračun štajerskih deželnih zakladov za leto 1890. odobren od visokega deželnega zbora. — Kos VIII. Izdan in razposlan dne 8. marcija 1890. 20. Postava z dne 6. februvarija 1890, veljavna za področje mestne občine Ljubno, o napravljanju stavb in naprav za odvod oziroma za nabiranje odpadkov. 21. Postava z dne 6. februvarija 1890, veljavna za področje mestne občine Ljubno, o plačevanju pristojbin za zvezo kanalov iz hiš in poslopij z javnimi uličnimi kanali. — Kos IX. Izdan in razposlan dne 15. marcija 1890. 22. Postava z dne 11. februvarija 1890, veljavna za vojvodino Štajersko, o lokalnih železnicah. 23. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 5. marcija 1890 o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 18. novembra 1889, o najemu deželnega posojila 10 milijonov goldinarjev za deželne železnice. — Kos X. Izdan in razposlan dne 26. marcija 1890. 24. Ukaz ministerstva za poljedelstvo z dne 1. marcija 1890, o kupčiji s trsem s koreninami. — Kos XI. Izdan in razposlan dne 2. aprila 1890. 25. Ukaz c. kr. ministrov za uk in bogočastje, za pravosodje in za finance z dne 12. marcija 1890 za zvržbo štajerske deželne postave z dne 29. decembra 1888 dež. zak. št. 3, leta 1889 s katero se deloma preminjajo deloma pa razveljavajo §§ 5, 6 in 10 deželne postave z dne 13. oktobra 1870. dež. zak. št. 58. — Kos XII. Izdan in razposlan dne 26. aprila 1890. 26. Razglas c. kr. deželnega finančnega vodstva za Štajersko z dne 4. aprila 1890, o ustanovitvi užitninskih uradov Kapellenstrasse in Triesterstrasse in ekspositure užitninskega urada v Laubgasse mesto dosedanjih užitninskih uradov Karlau in Herrgottwies. — Kos XIII. Izdan in razposlan dne 30. junija 1890. 27. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 26. maja 1890, o času, kedaj se loči krajna občina Wildbach iz področja okrajnega zastopa in šolskega okraja Ščavnica (Stainz) in naj se pridruži okrajem istega imena Lonč-u. 28. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 23. junija 1890, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora z dne 11. novembra 1889, o prodaji nekdanjega vojaškega vadišča v Mariboru mestni občini Mariborski.

Državni zakonik v slovenski izdaji. (Dalje.) Kos XXVIII. Izdan in razposlan dne 7. junija 1890. 97. Zakon z dne 1. junija 1890. I. o izpremeni zakona z dne 9. februvarja 1882 I. (drž. zak. št. 17.). 98. Zakon z dne 1. junija 1890. I. o pristojbinski oprostitvi pogodeb in drugih listin, katere je napraviti na podstavi deželnega zakona z dne 9. marca 1885. I. (dež. zak. št. 12.) o pogozdovanji Krasa na Kranjskem in pa na podstavi deželnega zakona z dne 7. maja 1886. I. (dež. zak. št. 32 od leta 1887.) o pogozdovanji Krasa v Istri

99. Razglas finančnega ministerstva z dne 3. junija 1890. l., da se je c. kr. mala colnija II. razreda v Martinsbrucku izpremenila v malo colnijo I. razreda.

100. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 3. junija 1890. l., da se občina Magdalówska odkazuje okolišu okrajnega sodišča skałatskega v Galiciji. — Kos XXIX. Izdan in razposlan dne 17. junija 1890.

101. Razpis finančnega ministerstva z dne 25. maja 1890. l. o priznavanji imovine, zavezane pristojbinskemu namestku, in pa o odmeri ter plačevanji te davščine za V. desetletje (od l. 1891.—1900.). — Kos XXX. Izdan in razposlan dne 17. junija 1890.

102. Dogovor med avstrijsko-ogersko monarhijo in nemškim cesarstvom z dne 10. novembra 1889. l. o vzajemnem podpiranji pomoči potrebnih mornarjev.

103. Razglas ministerstva za deželno bran in ministerstva za finance z dne 20. maja 1890. l., s katerim se daje na znanje, da se občina Chrudim dodatno uvrščuje v sedmi, občina Slatinany pa v osmi razred vojaško-najmovinske tarife (drž. zak. št. 168. iz leta 1885.).

104. Razglas finančnega ministerstva z dne 22. maja 1890. l., da se vélika colnija II. razreda v Rovinji pooblašča, cola prosto postopati s predposlanimi in zaposlanimi popotnimi rečmi.

105. Zakon z dne 1. junija 1890. l. o napravi železnice iz Schrambacha v Kernhof na državne stroške.

106. Razglas finančnega ministerstva z dne 3. junija 1890. l. o ustanovitvi barve za istóstna oznamenila, katera je v prometu za vezeninsko plemenčenje nameščati na tkaninah, in o izpremeni v določilu prve obračunske dobe.

107. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 4. junija 1890. l., da se občina Milezyce odkazuje okolišu okrajnega sodišča v Rudkih v Galiciji.

108. Razpis finančnega ministerstva z dne 4. junija 1890. l., da se izpreminjajo, oziroma dopolnjujejo določila o oznamenilu zadavkovanih cukrenih izdelkov z uradnimi znamkami.

109. Zakon z dne 5. junija 1890. l. o zemljiško-knjižnem vpisu na podstavi zasebnih listin v malostnih zemljiško-knjižnih stvaréh.

110. Zakon z dne 5. junija 1890. l. o sklepu dogovora z deželnim zastopom kraljevine gališke in vladimerske z véliko vojvodino krakovsko vred gledé vredbe razmér državnih k zemljiško-razbremenilnima zaloga vzhodno gališkemu in zapadnogališkemu.

111. Ukaz ministerstva za deželno bran z dne 10. junija 1890. l., s katerim se razteza ugodnost enoletne prezentne službe, dodeljena učencem v dveh oddelkih c. kr. akademije obrazovnih umetnosti na Dunaji, na vse učence dotične akademije.

112. Zakon z dne 12. junija 1890. l., da se avstrijsko-ogerska banka pooblašča, eskontovati po javnih skladovnicah izdane skladovne zastavnice (warrante).

113. Zakon z dne 12. junija 1890. l., s katerim se vlada pooblašča, da vredi začasno najdalje do 31. decembra 1890. l. trgovinske zveze s tistimi deželami, v katerih trgovinska in plovstvena pogodba med Avstrijo in Turčijo z dne 22. maja 1862. l. še velja tistega dne, ko izteče. — Kos XXXI. Izdan in razposlan dne 20. junija 1890.

114. Ukaz vsega ministerstva z dne 20. junija 1890. l., s katerim se začasno vreja postopanje z rečmi, ki prihajajo iz tistih dežel, katerih se tiče trgovinska in plovstvena pogodba s Turčijo z dne 22. maja 1862. l. (drž. zak. št. 42). — Kos XXXII. Izdan in razposlan dne 27. junija 1890.

115. Ukaz poljedelskega ministerstva v porazumu z ministerstvom za notranje stvari z dne 14. junija 1890. l. o uniformovanji c. kr. gozdnih in rudniških uradnikov. — Kos XXXIII. Izdan in razposlan dne 27. junija 1890.

116. Zakon z dne 5. junija 1890. l. o prejemkih vojski pripadajočih suplentov na srednjih šolah, učiteljskih in učiteljskih izobraževaliških in navtičnih šolah, vzdrževanih po državi, gledé njih dolžnosti dejalne službe v stalnem vojsstvu, v vojnem pomorstvu, v deželni brambi ali v črni vojski. 117. Zakon z dne 6. junija 1890. l. o državnih ugodnostih, ki se bodo dodelile, ker se zemljiško-razbremenilni dolg in drugi dolgovi mejne grofije moravske premene v nov deželni dolg v največinskem znesku 9,000.000 goldinarjev. 118. Zakon z dne 6. junija 1890. l. o dopustkih in pogojih za gradnjo dolenjskih železnic. 119. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 7. junija 1890. l., da se občine Lopuzna, Łukowica in Manasterzec odkazujejo okolišu mestno-delegovanega okrajnega sodišča samborskega v Galiciji. (Dalje prihodnjič.)

Drobne vesti.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1890.

— Iz kronike društva „Pravnika“.) Društveni odbor je bil sklenil, obrniti se do vis. deželnega zbora kranjskega s prošnjo, da se društvu podeli denarna podpora za izdajo nemško-slovenske juridično-politične terminologije. V seji dne 14. t. m. je bila ta prošnja rešena in deželni zbor je na predlog poročevalca finančnega odseka, poslanca Fr. Višnikarja podelil društvu v rečeni namen petsto goldinarjev podpore. Predlog je priporočal z govorom dež. poslanec dr. Fr. Papež, načelnik našemu društvu Vest o tej podpori zabeležujemo zahvalnim čuvstvom, ker prvič se je ž njo ustanovil znaten del zaklada, potrebnega v uresničenje našega podjetja, a drugič nam je ta sklep visoke zbornice odlično priznanje, da se društveni odbor trudi okolo javnodobrega in potrebnega dela. — Izpiske za terminologijo so nadalje doposlali gg.: dr. Fr. Papež, odvetnik itd. v Ljubljani; Ant. Kupljen, c. kr. notar v Črnomlju in dr. K. Triller, odvetnik kandidat v Ljubljani.

— (Osebne vesti.) Dr. Adalbert Gertscher, višjesodni svetnik v Ljubljani imenovan je predsednik okrožnemu sodišču v Celji. — Imenovani so nadalje: Dr. K. Paeuer, okr. sodnik na Vrhniki, dež. sod. svetnikom v Ljubljani; Fr. Codrig, okr. sodnik v Tolminu, dež. sod. svetnikom v Rovinji; zač. okr. komisar I. Tekavčič definitivnim komisarjem, vladni koncipist V. Haas zač. okr. komisarjem. — Premeščeni so: davčni nadzornik J. Lončar s Krškega v Postojino, davčni nadzornik Fr. Geiger iz Radoljice na Krško; notar A. Ballaben iz Trziča v Ajdovščino. — Umrli je dne 1. t. m. Iv. Juvanc, bivši not. kandidat v 37. letu svoje dobe.

— (Plemstvo) podelil je cesar c. kr. vladnemu svetniku Ant. Globočniku v Ljubljani, na svojo prošnjo vpokojenemu, v priznanje zvestega in izvrstnega službovanja.

— († Lovrenc pl. Stein,) čigar smrt smo naznanili v zadnjem listu, porodil se je dne 15. novembra 1815 v Eckernförde v Šleswig-Holsteinu; studiral

je na vseučilišči v Jeni in v Kielu ter tu dosegel doktorsko dostojanstvo. Od tódi šel je v Pariz, kjer je v letih 1840—1842 izdal sloveči svoj spis o francoskem socijalizmu in komunizmu, kateri je leta 1850. izšel v novem izdani pod naslovom: „Die Geschichte der socialen Bewegung in Frankreich“ (3 zv.) Vrnivši se iz Pariza, habilitoval se je na vseučilišči v Kielu ter postal tu profesor l. 1848. — Schleswig-Holsteinskih homatij udeležil se je publicistično v Cottovi „Allg. Ztg.“, a tudi dejanski, tako da je bil po Danski vojni svoje profesure odstavljen ter je moral iz dežele. Leta 1853. prišel je na Dunaj ter je hotel tu osnovati velik politični dnevnik, deloma na podlogi nauk Frid. Lista. Mesta dvornega svetnika v finančnem minist-rstvu, katero mu je bil Bruck ponudil, ni vsprejel, drage volje pa je prevzel stolico narodnega gospodarstva na Dunajskem vseučilišči. — Leta 1856. izdal je potem najprej svoj „System der Staatswissenschaften“ (2 zvezka), osnovan na nauku o družbi, 1. zvezek: „System der Statistik, der Populationistik und der Volkswirtschaftslehre“; 2. zvezek: „Die Gesellschaftslehre“. Potem pa je vso svojo delavnost obrnil v to, da bi sestavno obdelal novo polje državnih znanostij: „upravno znanost“. Snujoč iz razlike med vlado in upravo v ustavni državi, iz temeljnega razklada med zakonom in naredbo, začel je v velikih potezah razvijati nauk o delovanji vladajoče in upravljajoče države kot samostalno znanost. To znanost je ob enem začel prvi predavati na vseučilišči Dunajskem in dosegel je, da je bila kasneje pripoznana kot obvezni predmet in pod imenom upravnega prava ali državne znanosti uvedena na drugih vseučilišjih. Celo vrsto spisov je izdal o tem predmetu pod naslovom „Die Verwaltungslehre“ v 7 delih. Prvi del obsega nauk o izvršujoči oblasti: Das verfassungsmässige Verwaltungsrecht, die Regierung und das verfassungsmässige Regierungsrecht (2. izd. 1869); Die Selbstverwaltung und ihr Rechtssystem (2. izd. 1869); Das System des Vereinswesens und des Vereinsrechtes (2. izd. 1869). Drugi del in naslednji razpravljajo notranjo upravo in njena posamezna področja: Das Bevölkerungswesen und sein Verwaltungsrecht (1866); Das öffentliche Gesundheitswesen in Deutschland, England, Frankreich und anderen Ländern (1867); Das Polizeirecht, das Pflugschaftswesen und sein Recht (1867); Das Bildungswesen, das Elementar- und das Berufsbildungswesen (1868); Die allg. Bildung und die Presse (1868); Die wirtschaftliche Verwaltung (Volkswirtschaftspflege) (1868). Te spise zbral je Lov. Stein sam v manjši kompendij pod naslovom: Handbuch der Verwaltungslehre mit Vergleichung der Literatur und Gesetzgebung von Frankreich, England, Deutschland und Oesterreich (2. izd. 1876.). — Sestav narodnega gospodarstva izdal je v knjigi: Die Volkswirtschaftslehre (2. izd. 1878) in finančno znanost v knjigi: Lehrbuch der Finanzwissenschaft für Staats- und Selbstverwaltung, mit Vergleichung der Literatur und Finanzgesetzgebung von England, Frankreich, Deutschland, Oesterreich, Russland und Italien (5. izd. 2. zv. 1886). Nekateri njegovi manjši spisi izmed premnogih so: Die Gegenwart und Zukunft der Rechts- und Staatswissenschaft Deutschlands (1876); Die staatswirtsch. und landwirtsch. Bildung (1880); Der Wucher und sein Recht (1880); Die drei Fragen des Grundbesitzes und seine Zukunft (Die irische, kontinentale und transatlantische Frage) 1881; Bauerngut und Hufenrecht (1882);

Die Frau auf dem Gebiete der Nationalökonomie (5. izd. 1876); Die Frau, ihre Bildung und Lebensaufgabe (1890) in dr. Razun tega ustanovil in vodil je prof. Stein nekaj let „Centralarchiv für Gesetzgebung und Statistik,“ bil sourednik časopisu „Austria“ v trgovinskem ministerstvu. L. 1861. ustanovil je in potem uredoval „Centralblatt für Eisenbahnen- und Dampfschiffahrt“; ko pa je ta časopis nedavno premenil se v „Verordnungsblatt“, začel je Stein izdajati nov strokovni list „Zeitschrift für Eisenbahnen und Dampfschiffahrt“, kateri še danes izhaja. Dopisoval pa je tudi sicer mnogim velikim časopisom o gospodarskih in političnih vprašanjih. Deloval ni samo na vseučilišči, nego tudi po akademijah in učenih društvih kot njihov član, — stopil je tudi na praktično gospodarsko polje, kjer pa ni bil posebno srečen. — Stein je vsekakor bil velmož po duhu, naj se uže oziramo na njegovo izredno plodovitost v znanostni literaturi, ali na njegovo znanje, razprostrajajoče se po tako širnem duševnem polji, ali pa na obilico novih idej, katere je pošiljal v svet. Nastopal je kot literat in učitelj vedno aristokratski, pisal je in govoril vedno duhovito in elegantno. V svetu učenem je zategadelj uže zgodaj imel slavno ime, v publicistiki vedno pozorne čitatelje, a v vseučilišči navdušene slušatelje. Dvorana, v kateri je on predaval, bila je vedno polna, z duhovitimi pointami in elegantnim kretanjem znal je učenjak, rekli bi, sapo zapirati mladim in starim slušateljem. Na Dunaji bil je sploh znana oseba. A z druge strani je omenjati, da Stein ni izpolnil mnogo nadej, katere je vzbudil, prvikrat nastopivši v literaturi s svojim delom o francoskem socializmu. Udal se je bil preveč Hegelovi filozofski dialektiki, katera je njegove spise delala nejasne, šel tudi v jarem svoji prebujni fantaziji, katera mu je vsak hip rodila nove hipoteze, zato pa tudi protislovja v njegovem svojem sistemu; sam ni utegnil proučiti svojih zasnutkov, na pol zrele je polagal v knjige, in videti je bilo, da nemirni duh hrepeni v jedno mer le po novem. Zaradi tega se mu ni posrečilo, da bi ustanovil svojo državoznansko šolo. Pač pa se mora trditi, da je Lov. Stein sam položil v državne znanosti neizmerno zdravih kalij, katere odgojiti bode hvaležna naloga njegovih zahvalnih potomcev.

— (Dr. Karol Doljac,) predsednik odvetniški zbornici v Gorici, praznoval je dné 11. t. m. preredko petdesetletnico. Leta 1840. se je namreč naselil kot odvetnik v Gradišči in rečenega dne je torej izpolnil, starček s 85. leti, petdeset let, odkar je odvetnik. Mož, doma iz grgarskega Dola, bil je zaradi svojega odličnega značaja in uzornega pravicoljubja od vseh, brez razlike, jednako čislán veljak vso dolgo dobo, v Gorici in na Goriškem sploh. Leta 1849. prišedšega v Gorico, volili so ga v Kromeriški državni zbor, a pozneje 10 let za Goriškega župana. Bil je tudi deželni poslanec in dve volilni dobi glavarjev namestnik in deželni odbornik za Goriško. „Njegovemu redkemu neupogljivemu pravicoljubju, katero je vrlemu možu prouzročilo mnogo bridkih ur in grenkih skušenj“, piše „N. Soča“, „imajo se Goriški Slovenci zahvaliti, da so zdaj dostojno zastopani v deželnem zboru in da po svojih zastopnikih lahko zagovarjajo ter branijo svoje pravice in koristi v svojem jeziku“. Jubilanta so Goriški odvetniki na lep in prisrčen način počastili. Izročili so mu tudi krasno adresno, katere gorka in jedrovita vsebina nas sili, da jo p. n. čitateljem svojim priobčujemo v prevodu od besede do besede, rekše:

„Prečastiti gospod in tovariši!

Danes se Vam končuje petdeseto leto, od kar ste, upisani v našo vrsto, začeli opravljati Svoje posle. — Dolgo življenje, veljavna, cvetoča, srečna starost, sta božja darova, ki napolnjujeta s hvaležnosto Vaše srce in ob jednem srca Vaših dragih in prijateljev, med katere — tako se nadejamo — uštevate tudi nas. Ta sicer uže sama ob sebi vesela okolščina, pa ne more še dosti pojasniti naših kipečih čutov; marveč upiramo svoj pogled s spoštljivimi in ginjenimi čuti v ono takó dolgo in vedno pošteno, vedno neomadeževano življenje, ki ste je dostojno in plemenito prebili. — Odkar moremo po svoji starosti s spominom segati v preteklost, ali odkar nas je srečna usoda prvokrat z Vami seznanila, da smo potem skupaj prebili del svojega življenja, posvečevaje se istim poslom, občudovali smo v Vas ne samo onih duševnih darov, katere pač lahko ocenjamo, pa jih nikdar ne moremo doseči, ampak one prednosti duha, katere, ker prihajajo iz volje, so pristopne vsem in v kojih dosego tudi nas lahko osrči veljaven vzgled. — Vi se lahko nazaj ozirate v pol stoletja; spominjate se, da ste je preživeli opravljaje težavne službe, v katerih se prepogostoma usiljuje madež pohlepnosti in ki neredko ponujajo netila nepoštenim dobičkom; — a Vi, lahko jasnega čela nase obračate besede divnega pesnika: „Sempre posposi la sinistra cura“. Vi niste nikdar ločili spodobnega spoštovanja, dolžnega oblastvom kot varuhom socialnega reda od pravih čutov lastne nezavisnosti in one svojih tovarišev. — Bili ste zgovorni v Svojih javnih govorih, a ne da bi hoteli zapeljevati v zlò, učeni, živahni in natanko razsodni, a nikdar neuljudni v svojih sodnih spisih, vzbujali ste in podpirali zavest pravičnosti v porotnikih, sodnikom predstavljali ste bolj čisto zrcalo zakona in nam, ki smo Vas radi gledali, da smo si nabirali koristnih naukov, kazali ste, kakó more in mora biti zagovornik pramenica, ki razsvitlja pot pravice, a ne veša, ki zakrivlja, da jo izgubimo. — Toda, kar se je najglobeje utisnilo v naša srca, kar nas najbolj k Vam oklepa ter nam najbolj oslaja je današnji dan, to je način, po katerem ste vedno z nami, Svojimi tovariši, občevali. Na bojišči živahnih in vednih razprav, katere postajajo tem ostreje pod pritiskom gmotnih koristij, godi se pač redko, da besedovanje ne pušča za seboj kake grenkobe. Na Vas nismo nikdar zapazili niti njene sence ne. Nikdar ni mogla krinka nasprotnika tako dobro zakriti Vašega obličja, da ne bi bili mogli pod njo spoznati svojega ne samo uljudnega, ampak pristrčnega tovariša. In ko Vas je naš glas uže večkrat pozval na krmilo naši zbornici, ravnali ste vedno takó, da smo čutili, kakó prijatelj vodi usodo prijateljev in da smo imeli v Vas ne samo voditelja, ampak branitelja. — Dovolite torej, gospod predsednik, da se z Vami radujemo današnjega tako lepega in zasluženega dne in sprejmite voščilo, katero pošiljamo iz dna svojih src: Bog Vas ohrani in blagoslovi.

V Gorici, dné 11. novembra 1890.*

Slede podpisi 18 goriških odvetnikov.

„Slovenski Pravniki“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravniki“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravnništvo pa na Križevniškem trgu št. 7.